

Єгор Вячеславович Чеботарьов,

канд. екон. наук, доцент,

ORCID 0000-0001-5963-7637

e-mail: iegor.chebotarov@wz.uni.lodz.pl

Лодзинський університет, м. Лодзь, Польща,

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Лубни

Наталія Миколаївна Чеботарьова,

канд. екон. наук, доцент,

ORCID 0000-0002-0145-2821

e-mail: nata66@gmail.com

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Лубни

НАУКОВІ ПАРКИ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Й РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ

Постановка проблеми. Аналіз масштабів російсько-української війни дає підстави дійти висновків, що задля подолання її наслідків Україна має розробити випереджаючу проривну державну політику повоєнного відновлення. Її важливою складовою слід виокремити науку. Такий попередній вихідний теоретико-методологічний посыл підтверджується досвідом повоєнного розвитку низки країн. Насамперед, Японії та Тайваню після Другої світової війни, Ізраїлю – після Шестиденної війни 1967 р., В'єтнаму – в ході реалізації повоєнної політики «Дой мой». При цьому, для України дуже корисним має стати досвід Польщі щодо використання потенціалу наукових установ у більш ширшому контексті – як складова забезпечення структурної перебудови та реалізації євроінтеграційного курсу в контексті використання потенціалу спеціальних економічних зон.

Однак, задля використання потенціалу науки у сукупності наукових установ різного профілю у повоєнному відновленні, держава має вибудувати систему заходів інституційного забезпечення (з погляду формування комплексу інституцій, які б здійснювали науково-технічну та інноваційну політику в цілому) й опрацювати співпорядковану відповідну сукупність режимів державної регуляторної економічної політики.

Одним із базових складових за цим напрямом має стати вдосконалення чинного Закону України № 1563-VI «Про наукові парки»¹.

Рівень опрацювання проблеми. Різноманітні аспекти стимулювання заснування новітніх на той час науково-технічних підприємств коштами колишніх земельних власників в країнах Індо-тихооке-

анського субрегіону після Другої світової війни викладено у фундаментальній праці В. Ладежинського «Аграрні реформи в Азії» [1]. Різноманітні аспекти діяльності наукових установ у межах спеціальних економічних зон Польщі найбільш переконливо висвітлено авторами J. Nazarczuk та S. Umiński [2].

У сучасній зарубіжній економічній науці дослідження безпосередньо проблеми наукових парків здійснюється за достатньо значним переліком напрямів: від опрацювання питань типологізації наукових парків [3] й обґрунтованості визначення їх місць [4] до розкриття феномену наукових парків у сучасній урбаністиці [5] й розрахунків ефективності їх діяльності [6].

Слід зазначити, що напрацювання вітчизняних вчених-дослідників за даною проблематикою мали певну інтенсивність до початку російсько-української війни, але з 2014 р. вони суттєво знизилися. Так, роль наукових парків у формуванні інноваційної інфраструктури України розкривають О. Пастушенко, Т. Данилович, А. Гавриляк [7; 8]. Є. Турченко розглядає перспективи впливу наукових парків на активізацію інноваційної діяльності [9]. О. Харлан, О. Салюк і В. Голуб акцентують увагу на перспективах застосування в Україні світового досвіду розбудови наукових парків [10]. При цьому, є сенс відмітити, що можливі орієнтири використання наукових парків у повоєнному відновленні висвітлюють лише В. Ляшенко, І. Підоричева, С. Буравченко та О. Стеценко [11].

Найменш опрацьованими залишаються аспекти щодо застосування регуляторних режимів у діяльності наукових парків й обґрунтування особливостей їх розвитку в умовах війни та на повоєнному

¹ Про наукові парки: Закон України від 25.06.2009 № 1563-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1563-17#Text>

етапі. Лише протягом останнього часу з'явилися окремі заходи з боку органів державного управління, що дає підстави сподіватися на започаткування нового етапу відповідних системних розробок з їх переведенням у площину науково-практичного провадження.

Метою дослідження є викладення в історичній ретроспективі світового досвіду щодо забезпечення діяльності наукових установ в ході реалізації політик повоєнного розвитку, а також, у більш загальному контексті, – євроінтеграційного курсу, та визначенні принципових напрямів удосконалення Закону «Про наукові парки» задля опрацювання на цій основі конкретних пропозицій Верховній Раді України.

Основний матеріал статті. Опрацювання сукупності питань досвіду розробки та провадження політик повоєнного розвитку на прикладі країн Європи, індо-тихоокеанського субрегіону та Близького Сходу [12; 13] свідчить, що в Японії, наприклад, однією з її вагоміших вихідних складових стало стимулювання за комплексною аграрною реформою В. Ладежинського вкладень коштів колишніх земельних власників від продажів ділянок у створювані нові промислові підприємства (слід підкреслити, що Ладежинський як відповідальний представник Державного департаменту США прибув до Японії ще у 1945 р. – значно раніше Д. Доджа зі провадженням відповідно до «Плану Маршалла» відновлювальної політики «Лінія Доджа» [13]).

Такий тип ініційованих В. Ладежинським промислових підприємств став основою дев'ятнадцяти технополісів Японії, котрі визначають її сучасний науково-технічний потенціал. Дещо пізніше Ладежинський за зразком Японії провів аграрну реформу на Тайвані. Однак, в Південній Кореї на першому етапі аграрна реформа Ладежинського після війни 1953 р. не спрацювала з причин розкрадання допомоги США та його відрядженням вже як представника Світового Банку до Індії (там подібні реформи з заснуванням прообразу інформаційних компаній були достатньо успішними) [1].

Є всі підстави стверджувати, що «економічні дива» Японії, Тайваню (частково Сінгапуру) та Індії вибудовується на плечах колишнього уродженця Київщини В. Ладежинського.

В Ізраїлі зародження наукових (науково-технологічних) парків також безпосереднім чином пов'язано з подоланням наслідків війни, а саме – Шестиденної війни 1967 р. Перший такий парк було створено при інституті ім. Вейцмана (м. Рехово), який у сучасних умовах є одним із провідних центрів так званої ізраїльської кремнієвої долини. До ство-

рення парку при інституті ім. Вейцмана активно долучилися округи та підокруги Ізраїлю (територіально-адміністративні одиниці країни). Такий підхід протягом сімдесятих років було проваджено в країнах Європи, на підґрунті чого виникло таке явище як Entrepreneurial Discovery Process (процес підприємницького відкриття). Воно стало однією із сутнісних ознак смарт-спеціалізації регіонів як сучасної спільної регіональної політики Європейського Союзу.

Досвід Польщі стосовно створення в Україні наукових парків слід вважати корисним виходячи з погляду таких складових регуляторної економічної політики. Провідні вищі навчальні заклади, як правило – класичні університети та політехнічні університети, виступили одними з визначальних інституційних суб'єктів створення спеціальних економічних зон (СЕЗ), котрі відповідно до Акту про спеціальні економічні зони, прийнятому у 1994 р.¹, стали інструментами провадження структурної модернізації та реалізації євроінтеграційного курсу країни. Перша СЕЗ Польщі, створена в 1995 р., доречі, має назву «Мелецький ЄвроПарк» (Підкарпатське воєводство). Хоча особливо вагому роль заклади науки відіграють у діяльності Краківського технологічного парку (Катовіцька СЕЗ) та Торунського технологічного парку (Поморська СЕЗ). За організаційною співупорядкованістю технопарки виступають як певні структурні одиниці – субзони відповідних СЕЗ (польські СЕЗ мають в середньому 3-4 різного типу субзон). Катовіцька СЕЗ вже протягом кількох років за сукупністю економічних показників вважається кращою в Польщі та однією з найкращих в Європі.

Саме Краківський технологічний парк (засновниками цього парку в 1997 р. стали Ягелонський університет, Краківський технологічний університет і металургійний завод Сендзімір) багато в чому визначає загальну динаміку розвитку Катовіцької СЕЗ, Більш того – його створення мало на меті розуміння, що цей технопарк буде управлінською структурою даної зони в цілому (у сучасних умовах відповідно до створення в країні загальнонаціональної Польської інвестиційної зони)², Краківський технопарк в регіонах діяльності Катовіцької СЕЗ є управлінською структурою цієї зони в цілому. Тобто, парк паралельно із провадженням науково-технічних розробок шляхом діяльності відповідних спеціалізованих підприємств здійснює загальний супровід підприємництва: від експертизи проєктів до допомоги в розробці маркетингових програм і бухгалтерському супроводі й аудиту (за таким же принципом діє й Торунський технологічний парк).

¹ Dz. U. 1994 Nr 123 poz. 600. USTAWA o specjalnych strefach ekonomicznych. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, Nr 123 poz. 600. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.Nsf/download.xsp/WDU19941230600/U/D19940600Lj.pdf>

² Dz.U. 2018 poz. 1162. USTAWA z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, Poz. 1162. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001162/T/D20181162L.pdf>

Загальну організаційну побудову Краківського технологічного парку представлено на рисунку. При цьому, орієнтиром розвитку бізнесу Польщі в контексті СЕЗ (а отже, – й відповідної діяльності наукових установ) є виокремлення державою галузевих пріоритетів, що супроводжується провадженням системи інструментів державної регуляторної політики.

Наведене розуміння Польщею призначення науки в забезпеченні сучасного бізнесу й інституційному розвитку зумовило той факт, що Краківський технологічний парк є єдиним в Польщі членом Європейської мережі центрів бізнесу та інновацій (EDM). Тобто, саме така модель діяльності наукових установ відповідає сучасному баченню відповідальних інституцій Європейського Союзу в галузі науки й освіти.

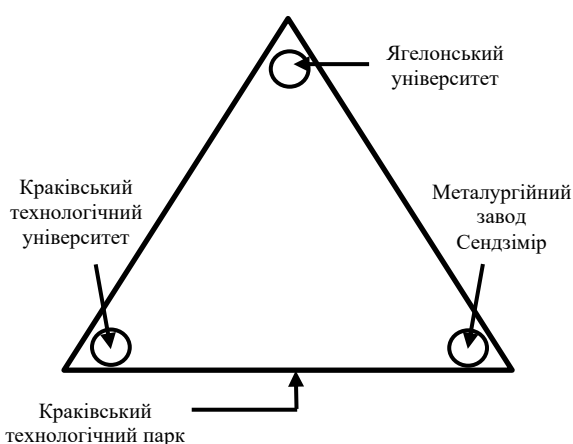

Рисунок. Організаційна побудова Краківського технологічного парку як управлінської структури Польської інвестиційної зони в регіонах його діяльності

Джерело: авторська розробка

Рисунок унаочнює принципову рису змістовного характеру щодо взаємодії інституційних суб'єктів в контексті забезпечення діяльності наукових установ в загальнонаціональному розвитку. Засновниками таких інноваційних структур як технологічні парки є не тільки установи наукової сфери (в даному випадку два одні з провідних університетів Польщі: Ягелонський університет та Краківський технологічний університет), а й потужна національна бізнес-структура – металургійний завод Сендзімір).

Сам Краківський технопарк за організаційною структурою складається з тридцяти підзон (при чому, за просторовою ознакою вони розташовані як в самому Кракові, так й в інших містах Малопольського воєводства, а також у двох інших воєводствах: Підкарпатському та Свентокшинському). Звідси впливає ще одна сутнісна риса забезпечення діяльності подібних наукових інноваційних утворень: вони не тільки утворюються за погодженням з органами місцевою влади, а й у їхній організа-

ційно-управлінській діяльності місцева влада приймає безпосередню участь.

Протягом 2025 р. Краківський технологічний парк проваджував 60 нових інвестиційних проєктів із загальним обсягом близько 2 млрд злотих практично за всіма сферами економіки (за окремими інноваційними проєктами парку польські підприємства вже вийшли на ринок США; паралельно стимулюється залучення провідних компаній світу, наприклад, в галузі медичних технологій, на національний ринок).

Узагальнений ретроспективний розгляд світового досвіду зародження та еволюції розвитку наукових (науково-технологічних) парків в контексті визначення теоретико-методологічних аспектів даної проблеми дозволяє надати більш предметний аналіз чинного Закону України «Про наукові парки»¹ та опрацювати підходи щодо його вдосконалення.

Закон що аналізується містить шість Розділів; окрім останнього Розділу «Прикінцеві положення» він складається з 23 статей. Базове вихідне поняття даного Закону визначається таким чином: «науковий парк – це юридична особа, що створюється з ініціативи вищого навчального закладу та/або наукової установи шляхом об'єднання внесків засновників для організації, координації, контролю процесу розроблення і виконання проєктів наукового парку» (Ст. 1). При цьому, «засновники наукового парку – вищий навчальний заклад IV рівня акредитації ... та/або наукова установа та інші юридичні особи, що уклали засновницький договір про створення наукового парку».

Багато питань змістовного характеру (і можливостей двоїстого та навіть – множинного) трактування викликають Ст. 3 «Мета створення наукового парку», Ст. 4 «Функції наукового парку», Ст. 5 «Пріоритетні напрями діяльності наукового парку» (у цій частині взагалі без деталізацій дається посилення на інші законодавчі акти).

За чинним законом стосовно наукових парків визначається, практично, лише один інструмент державної регуляторної політики: регулювання ввізного мита. Це чітко впливає зі змісту відповідного положення Ст. 19 прим. 1. В цілому, Розділ IV «Державна підтримка діяльності наукових парків» (Ст. 17-20) та Розділ V «Економічні засади діяльності наукового парку» (Ст. 21-23) потребують особливо суттєвих корегувань і доповнень.

Об'єктивний неупереджений аналіз Закону № 1563-VI дає підстави для таких вихідних зауважень.

1. Відповідно до реального наявного змісту Закону в ньому лише за виключенням декларативного констатування у преамбулі, не йдеться про науку як науку: саме про її створення, продукування. Бо за редакцією Ст. 1 дослівно йдеться, що науковий

¹ Про наукові парки: Закон України від 25.06.2009 № 1563-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1563-17#Text>

парк створюється «для організації, координації, контролю процесу розроблення і виконання проектів».

2. Потенційними засновниками наукових парків за суттю визначаються лише вищі навчальні заклади на наукові установи, котрі вже на подальших етапах можуть залучати інші юридичні особи (таж сама Ст. 1, як і всі інші 22 статті Закону, не містять буд якої конкретизації у даній частині).

3. Є підстави вважати необґрунтованими обмеження заходів державної регуляторної політики щодо наукових парків лише полем (сферою дії) ввізного мита.

Отже, чинний Закон «Про наукові парки» об'єктивно потребує корегувань і доповнень, які було б відображено у його новій редакції (зі зміс-

товною трансформацією в Закон «Про наукові парки та трансферт інновацій»).

При цьому, слід виходити з необхідності трансформації змісту парадигми Закону. А саме, вона має у принциповому розумінні детермінуватися змістом і призначенням державної політики повоєнного відновлення України.

Сутнісний зміст окремих пропозицій щодо вдосконалення Закону України «Про наукові парки» шляхом прийняття його нової редакції наведено в таблиці. У контексті коментарів щодо змісту пропонуваного базових положень Закону «Про наукові парки та трансферт інновацій», наведених в таблиці, слід відмітити таке.

Таблиця. Пропоновані окремі базові положення нової редакції Закону України «Про наукові парки»

	Основні положення	Сутнісний зміст положень
1	Нова парадигма Закону	Закон регулює правові, економічні, організаційно-управлінські та майнові відносини, пов'язані із створенням, функціонуванням і державним регулюванням наукових парків і спрямований на забезпечення повоєнного відновлення України у частині стимулювання запровадження інноваційної моделі розвитку національної економіки на підґрунті мобілізації можливостей внутрішніх резервів і залучення допомоги міжнародної спільноти.
2	Засновники наукових парків	<ul style="list-style-type: none"> - Вищі навчальні заклади України IV рівня акредитації. - Наукові установи України. - Підприємницькі структури національної економіки. - Зарубіжні наукові установи та підприємницькі структури. - Міжнародні організації.
3	Залучення органів місцевої влади до створення наукових парків й участь в їх діяльності	<ul style="list-style-type: none"> - Обов'язкове узгодження та затвердження засновницького договору та статуту наукових парків обласними військово-цивільними адміністраціями та обласними радами народних депутатів. - Участь уповноважених представників обласних військово-цивільних адміністрацій та обласних рад народних депутатів у роботі вищих органів управління наукових парків.
4	Галузеві пріоритети відновлення	<ul style="list-style-type: none"> - Сільське господарство та переробна агропродовольча промисловість. - Енергетика. - Будівельна промисловість. - Транспортно-логістична сфера. - Сфера ІТ-технологій, галузі зеленої, цифрової та інклюзивної економіки. - Галузі корисних копалин і компонентів стратегічного та критичного значення. - Військово-промисловий комплекс.
5	Визначальні регуляторні режими діяльності наукових парків	<ul style="list-style-type: none"> - Режим оподаткування - Митний режим. - Режим кредитування. - Режим нагляду та контролю. - Режим венчурного бізнесу. - Страхування воєнних і повоєнних ризиків. - Відновлення спеціальних економічних зон. - Смарт-спеціалізація регіонів.
6	Джерела коштів на створення національних парків	<ul style="list-style-type: none"> - Кошти засновників національних парків. - Кошти державного бюджету України різних рівнів. - Внутрішні позики, пожертвування та благодійні внески. - Кошти міжнародних організацій та окремих зарубіжних інвесторів.
7	Нормативно-правові акти, до яких є потрібним внести доповнення (або – які є потрібним прийняти) для імплементації нової редакції Закону	<ul style="list-style-type: none"> - «Податковий Кодекс України.» - «Митний Кодекс України.» - «Про вищу освіту». - «Про інноваційну діяльність». - «Про наукову і науково-технічну діяльність». - «Про інноваційну діяльність» - «Про державне регулювання у сфері трансферу технологій». - «Про державну політику повоєнного відновлення економіки України». - «Про відновлення та регулювання діяльності спеціальних економічних зон у повоєнному розвитку». - «Про страхування воєнних і повоєнних ризиків».

Джерело: авторська розробка

Формулювання пропонованої парадигми Закону може бути викладено в контексті обґрунтування нової редакції його преамбули. Пропозиції щодо закріплення за бізнесом (реально це можуть бути вертикально інтегровані та багатогалузеві холдингові структури) можливості виступати безпосередніми засновниками наукових парків виходять з таких основних положень (лише наведеними аргументація у цій частині далеко не обмежується):

- завдяки цьому є можливим ефективно пройти етап комерціалізації розробок, що потребуватиме значно більших коштів, ніж продукування самої науки (розроблення нових зразків обладнання та технологій у промисловості; виведення нових сортів у рослинництві та нових порід тварин у тваринництві; опрацювання нових концепцій у галузі соціально-гуманітарних наук тощо);

- імовірно зловживання бізнесу у цій частині є можливим запобігти завдяки запровадженню заходів державної регуляторної політики;

- така пропозиція не тільки враховує положення теорії олігополії (Е. Чемберлін, Дж. Гелбрейт, П. Самюельсон тощо), а й спирається на весь світовий досвід, наприклад, на практичний досвід заснування технополісів у Японії та ізраїльської кремнієвої долини в ході подолання наслідків Шестиденної війни.

Кілька прикладів із сучасної вітчизняної практики на підтвердження аргументації такої пропозиції: створення бізнес-групою SCM науково-освітнього комплексу – гірничо-металургійного університету «Метінвест Політехніка», багаторічна підтримка наукових установ бізнес-групами ROSEN та Інтерпайп (їхній потенціал є на порядок вищим, аніж можливості будь яких установ наукової сфери України; спроможність проваджувати інноваційну науково-технічну діяльність підтверджено входженням цих структур до ТОП-20 провідних компаній світу у своїх галузях).

Правомірність пропозиції щодо залучення місцевих органів влади до створення інноваційних парків та участі у провадженні регулювання діяльності створюваних наукових утворень (положення 3 таблиці) підтверджується досвідом тих же префектур у Японії чи округів у Ізраїлі, а також сучасною Спільною регіональною політикою Європейського Союзу (зокрема, провадженням смарт-спеціалізації регіонів).

В новій редакції Закону при створенні наукових парків пропонується також виокремити галузеві пріоритети їх заснування. При цьому, слід доцільним скорегувати виокремлення таких пріоритетів, наведених у документі Plan Ukraine Facility 2024-2027, бо в ньому серед пріоритетних галузей відсутня будівельна індустрія¹. Виникає логічне запи-

тання: як у такому разі буде відбудовуватися Україна? Першою практикою прискореного розвитку будівельної промисловості у повоєнному розвитку за ініціативою Л. Ерхарда запровадила ФРН; практику прискореної відбудови підприємств «з нуля» запровадила Японія в рамках відновлювальної політики «Лінія Доджа». В Польщі в контексті заснування СЕЗ також було виокремлено галузеві національні пріоритети, в яких паркам і кластерам надавалась найвища підтримка.

У подальшому на основі розуміння режиму як балансу стимулів й обмежень [11], в новій редакції Закону «Про наукові парки» є доцільним в пріоритетних галузях максимально можливою мірою передбачити стимули за всіма регуляторними режимами з відповідним паралельним зниженням в них обмежень.

Безумовно потрібною буде робота щодо імплементації нової редакції Закону «Про наукові парки» в нормативно-правове поле України. Окрім внесення доповнень (та прийняття нових Законів, наведених в п. 7 таблиці) буде необхідним синхронізувати нову редакцію Закону із чинними Законами України № 5018-VI «Про індустриальні парки» та № 991-XIV «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків».

Наведені пропозиції щодо вдосконалення Закону «Про наукові парки» за підсумком спрямовані на формування інноваційних основ державної політики повоєнного відновлення економіки як одного з її стратегічних напрямів.

Висновки та перспективи подальшого опрацювання проблеми. Війна об'єктивно висуває перед Україною низку надскладних викликів і загроз військового, безпекового, інституціонального, економічного, науково-технічного, природничо-екологічного тощо змісту. При цьому, одночасно виникають певні нові можливості; зокрема, щодо прискореного інтегрування до міжнародної спільноти демократичних країн і суспільств; отримання масштабної фінансової, ресурсної, технічної допомоги; формування громадянського суспільства тощо. Подолання наслідків війни потребує науково-практичного обґрунтування державної політики повоєнного відновлення, невід'ємною складовою котрої, як підтверджує світовий досвід, має стати формування інноваційної наукової політики: її важливим аспектом має стати й забезпечення створення ефективних наукових парків з подальшим дієвим регулюванням їх діяльності.

Чинний Закон України № 1563-VI «Про наукові парки» об'єктивно потребує не просто окремих доповнень і корегувань, а прийняття нової редакції зі внесенням системи принципово нових положень і механізмів реалізації (наведеними в статті заува-

¹ Ministry of Economy of Ukraine. Plan for Ukraine Facility 2024-2027. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/plan-ukraine-facility.pdf>

женнями недоліки даного Закону не обмежуються, насправді їх значно більше).

Роботу над прийняттям нової редакції Закону України «Про наукові парки» може бути вибудовано за таким підходом:

- ідентифікація розгорнутої системи базових положень Закону в його навій редакції;
- обґрунтування економічного змісту ідентифікованих положень;

- опрацювання системи механізмів реалізації положень нової редакції Закону;

- відпрацювання чітких нормативно-правових формулювань нової редакції з їх імплементацією в правове поле України;

- подання підсумкового варіанту Закону до Верховної Ради України із забезпеченням процедур його проходження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ladejnsky W. Land ceilings and land reform. *Economic and Political Weekly*. 1972. P. 401-408.
2. Nazarczuk J. M., Umiński S. *Foreign trade in special economic zones in Poland*. UWM w Olsztynie, 2019.
3. Klofsten M., Lofsten, H., Albahari A. A typology approach to understanding the diversity of Science Parks. *Technovation*. 2025. № 145. P. 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2025.103267>
4. Berbegal-Mirabent J., Alegre I., Guerrero A. Mission statements and performance: an exploratory study of science parks. *Long Range Planning*. 2020. Vol. 53, Iss. 5. Art. 101932. <https://doi.org/10.1016/j.lrp.2019.101932>
5. Крисоватий І. А. Феномен інноваційного парку в сучасній урбаністиці. *Інноваційна економіка*. 2024. № 4. С. 90-97. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2024.4.10>
6. Bigliardia B., Dormiob A. I., Nosellac A., Petronic G. Assessing science parks' performances: directions from selected Italian case studies. *Technovation*. 2006. No. 26. P. 489-505. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2005.01.002>
7. Пастушенко О. Наукові парки в інноваційній інфраструктурі ЗВО: умови функціонування та нормативного регулювання. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 62. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-43>
8. Данилович Т. Б., Гавриляк А. С., Пастушенко О. О. Особливості формування інноваційної інфраструктури наукового парку ЗВО. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-140>
9. Турченко Є. І. Створення наукових парків як фактор розвитку інноваційної діяльності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 4. С. 145-149. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.26>
10. Харлан О. І., Салюк О. Ю., Голуб В. О. Інноваційні парки: світовий досвід та Україна. *Science of Europe*. 2021. № 71. С. 55-58. <https://doi.org/10.24412/3162-2364-2021-71-2-55-58>
11. Ляшенко В. І., Підоричева І. Ю., Буравченко С. Г., Стеценко О. В. Формування наукових парків: світовий досвід та можливі орієнтири для інноваційного відновлення економіки Донбасу. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. № 2(64). С. 4-26. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-2\(64\)-4-26](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-2(64)-4-26)
12. Глінковська-Краузе Б., Чеботарьов Є. В. Світовий досвід розробки і реалізації політики повоєнного відновлення: перспективи імплементації в Україні. *Збірник матеріалів міжнародної наук. конф. «Гальчинські читання»* (м. Київ, 2 листопада 2023 р.). Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2023. С. 136-139. <https://doi.org/10.53679/NISS-confproceed.2023.40>
13. Ляшенко В. І., Чеботарьов Є. В. Світовий досвід повоєнного відновлення: діалектика імплементації та адаптації в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 3 (73). С. 122-131. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-3\(73\)-122-131](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-3(73)-122-131)

Надійшла до редакції 23.02.2026

Прийнята до друку 30.03.2026

Опублікована 30.05.2026

REFERENCES

1. Ladejnsky, W. (1972). Land ceilings and land reform. *Economic and Political Weekly* (pp. 401-408).
2. Nazarczuk, J. M., & Umiński, S. (2019). *Foreign trade in special economic zones in Poland*. UWM w Olsztynie.
3. Klofsten, M., Lofsten, H., & Albahari A. (2025). A typology approach to understanding the diversity of Science Parks. *Technovation*, 145, 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2025.103267>
4. Berbegal-Mirabent, J., Alegre, I., & Guerrero, A. (2020). Mission statements and performance: an exploratory study of science parks. *Long Range Planning*, 53(5), 101932. <https://doi.org/10.1016/j.lrp.2019.101932>
5. Krysovatiy, I. A. (2024). The phenomenon of the innovation park in modern urbanism. *Innovatsiina ekonomika*, 4, 90-97. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2024.4.10> [in Ukrainian].
6. Bigliardia, B., Dormiob, A. I., Nosellac, A., & Petronic, G. (2006). Assessing science parks' performances: directions from selected Italian case studies. *Technovation*, 26, 489-505. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2005.01.002>
7. Pastushenko, O. (2024). Science parks in the innovation infrastructure of the higher education institution: conditions of operation and regulatory framework. *Економіка та суспільство*, 62. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-43> [in Ukrainian].
8. Danylovysh, T., Havryliak, A., & Pastushenko, O. (2024). Features of the formation of the innovative infrastructure of the science park of the IHE. *Економіка та суспільство*, 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-140> [in Ukrainian].
9. Turchenko, Y. I. (2022). The creation of science parks as a factor in the innovative activity development. *Analitychno-porivniálne pravoznavstvo*, 4, 145-149. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.26> [in Ukrainian].
10. Kharlan, O., Salyuk, O., & Golub, V. (2021). Innovation parks: world experience and Ukraine. *Science of Europe*, 71, 55-58. <https://doi.org/10.24412/3162-2364-2021-71-2-55-58> [in Ukrainian].
11. Liashenko, V., Pidorycheva, I., Buravchenko, S., & Stetsenko, O. (2021). Developing science parks: global experience and possible guidelines for the Donbas Region's innovative economic recovery. *Economic Herald of the Donbas*, 2(64), 4-26. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-2\(64\)-4-26](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-2(64)-4-26) [in Ukrainian].
12. Glinkowska-Krauze, B., & Chebotarov, Ie. (2023, November 2). Light proof of the development and implementation of the policy of military renewal: prospects for implementation in Ukraine. *Zbirnyk materialiv mizhnarodnoi naukovoї konferentsii*

«Halchynski chytannia». Kyiv: National Institute of Strategic Research. <https://doi.org/10.53679/NISS-confproceed.2023.40> [in Ukrainian].

13. Lyashenko, V., & Chebotarov, Ie. (2023). The world experience of post-war recovery: the dialectic of implementation and adaptation in Ukraine. *Economic Herald of the Donbas*, 3(73), 122-131. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-3\(73\)-122-131](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-3(73)-122-131) [in Ukrainian].

Received: 23.02.2026

Accepted: 30.03.2026

Published: 30.05.2026

Чеботарьов С. В., Чеботарьова Н. М. Наукові парки: нормативно-правове забезпечення й регулювання діяльності в умовах війни та повоєнного розвитку

Міра критичності положення, зумовленого російсько-українською війною, висуває перед Україною в контексті подолання її наслідків, обґрунтування системи заходів інноваційного характеру. Їх складовою стосовно опрацювання держаної політики повоєнного відновлення є правомірним виокремити розробку інноваційної науково-технічної політики, яка б передбачала створення та регулювання діяльності наукових парків. Дана проблема є актуальною для України вже тривалий час; однак війна і в цьому відношенні висуває як нові виклики, так і створює певні можливості. Вихідною основою її розв'язання є прийняття нової редакції Закону України № 1563-VI «Про наукові парки».

Метою дослідження є викладення в історичній ретроспективі світового досвіду щодо забезпечення діяльності наукових установ в ході реалізації політик повоєнного розвитку, а також, у більш загальному контексті, – євроінтеграційного курсу, та визначенні принципів напрямів удосконалення даного Закону задля опрацювання на цій основі конкретних пропозицій Верховній Раді України. Наукова новизна статті складається з кількох аспектів. Висунуто нову парадигму Закону, котру пропонується визначити таким чином (із винесенням наведеного формулювання як його преамбули): «Закон регулює правові, економічні, організаційно-управлінські та майнові відносини, пов'язані із створенням, функціонуванням і державним регулюванням наукових парків і спрямований на забезпечення повоєнного відновлення України у частині стимулювання запровадження інноваційної моделі розвитку національної економіки на підґрунті мобілізації можливостей внутрішніх резервів і залучення допомоги міжнародної спільноти». Запропоновано розширити склад потенційних засновників наукових парків (з доведенням пропозицій інституційного змісту) та запровадити практику залучення органів місцевої влади до створення парків та регулювання їх діяльності. Висунуто пропозицію щодо необхідності виокремлення галузевих пріоритетів при заснуванні наукових парків (з наведенням таких пріоритетів). Доведено необхідність застосування системи режимів регуляторної політики задля забезпечення ефективного функціонування парків.

Ключові слова: наукові парки, закон, регуляторна політика, режими, відновлення.

Chebotarov Ie., Chebotarova N. Science parks: regulatory and legal support, and regulation of activities in the conditions of war and post-war development

The criticality of the situation caused by the Russian-Ukrainian war poses a challenge to Ukraine in the context of overcoming its consequences, to justify a system of innovative measures. As a component of their development of the state policy of post-war recovery, it is legitimate to single out the development of an innovative scientific and technical policy, which would provide for the creation and regulation of the activities of science parks. This problem has been relevant for Ukraine for a long time; however, the war in this regard also poses both new challenges and creates certain opportunities. The starting point for its solution is the adoption of a new version of the Law of Ukraine No. 1563-VI «On Science Parks».

The purpose of the study is to present in historical retrospect the world experience in ensuring the activities of scientific institutions during the implementation of post-war development policies, as well as, in a more general context, the European integration course, and to identify the principal directions for improving this Law in order to elaborate specific proposals to the Verkhovna Rada of Ukraine on this basis. The article scientific novelty consists of several aspects. A new paradigm of the Law is put forward, which is proposed to be defined as follows (with the above formulation as its preamble): «The Law regulates legal, economic, organizational, managerial and property relations linked with the creation, functioning and state regulation of science parks and is aimed at ensuring the post-war recovery of Ukraine in terms of stimulating the introduction of an innovative model of national economic development based on the mobilization of domestic reserves and involving assistance from the international community». It is proposed to expand the composition of potential founders of science parks (with proof of proposals of institutional content) and to introduce the practice of involving local authorities in the creation of parks and regulation of their activities. A proposal has been put forward regarding the need to distinguish sectoral priorities when establishing science parks (with the indication of such priorities). The necessity of applying a system of regulatory policy regimes to ensure the efficient functioning of parks has been proved.

Keywords: science parks, regulatory policy, regimes, law, recovery.